

คู่มือ

ปฏิบัติงานด้านการจัดการของเสียอันตรายอย่างถูกหลักวิชาการ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

ฝ่ายส่งเสริมสิ่งแวดล้อม

กองสาธารณสุข

คำนำ

จากสถานการณ์ขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศไทยพบว่าการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนยังไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากประชาชนยังไม่ตระหนักเกี่ยวกับอันตรายจากของเสียอันตรายจากชุมชน ทำให้ไม่มีการแยกทิ้งจากขยะมูลฝอยทั่วไป การบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนในระดับจังหวัดยังมีข้อจำกัด รวมทั้งกฎระเบียบที่สนับสนุนการบริหารจัดการ

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน คู่มือปฏิบัติงานฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาสนำไปใช้เป็นแนวทางและประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การแยกทิ้ง การเก็บรวบรวม การเก็บกัก การขนส่ง และการติดตามประเมินผล เพื่อนำของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไปบำบัดและกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ฝ่ายส่งเสริมสิ่งแวดล้อม กองสาธารณสุข
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส

๑. คู่มือการปฏิบัติงาน

คู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างถูกหลักวิชาการ

๒. วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ

๒.๑ เพื่อให้เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาสมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งแสดงรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานของกิจกรรม/กระบวนการต่างๆของการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

๒.๒ เพื่อเป็นแผนปฏิบัติการให้จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และสามารถดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓ เพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้การทำงานของงานกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลได้มาตรฐานเป็นไปตามเป้าหมาย ได้ผลผลิตหรือการบริการที่มีคุณภาพ เสร็จรวดเร็วทันตามกำหนดเวลา มีการทำงานปลอดภัย บรรลุข้อกำหนดที่สำคัญของกระบวนการ และเพื่อบริหารจัดการขยะให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๓. ขอบเขตของงาน

๑. ผู้ยื่นข้อเสนอต้องจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์พร้อมบุคลากร ดังต่อไปนี้

๑.๑ จัดหาบุคลากรให้เพียงพอต่อการขนย้ายขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายขึ้นรถบรรทุกให้เรียบร้อย

๑.๒ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันอันตรายและเครื่องมืออำนวยความสะดวกที่ใช้ในการดำเนินการ

๑.๓ ผู้ยื่นข้อเสนอต้องดำเนินการขังน้ำหนักรักษาและนำส่งไปขังน้ำหนักรักษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส

๒. ผู้ยื่นเสนอต้องทำการกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมีขยะอันตรายที่ต้องกำจัดในปริมาณ จำนวน ๑๐ ตัน

๓. คุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอกำจัดขยะของเสียอันตราย

๓.๑ สามารถกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชนไปกำจัดอย่างถูกต้องและปลอดภัย

๓.๒ ต้องได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการโรงงานตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ.๒๕๔๘ เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วประเภทโรงงาน ลำดับที่ ๑๐๕ หรือ ๑๐๖ ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย อาทิเช่น ริไซเคิล หลอดฟลูออเรสเซนต์ กระจก สเปร์ย เป็นต้น

๓.๓ ผู้ยื่นข้อเสนอต้องดำเนินการบำบัดหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว หรือขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย พร้อมภาชนะบรรจุตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนด

๔. คุณสมบัติของการขนส่งขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากต้นทางไป ณ จุดกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

๔.๑ ขนส่งขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชนไปกำจัดอย่างปลอดภัย ณ จุดกำจัด/โรงงานกำจัดของเสียอันตรายที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

๔.๒ ยานพาหนะที่ใช้บรรทุกขนส่งขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายต้องเป็นยานพาหนะที่ได้รับใบอนุญาต (วอ.๘) ตามข้อกำหนดของประกาศมติคณะกรรมการวัตถุอันตราย เรื่อง การขนส่งขยะอันตรายทางบกและตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔.๓ ผู้ยื่นเสนอต้องปฏิบัติตามมาตรฐานงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและมาตรฐานความปลอดภัยในการขนส่งขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายโดยเคร่งครัด

๔.๔ กรณียานพาหนะของผู้ยื่นเสนอเกิดเหตุฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุระหว่างขนส่งขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ผู้ยื่นข้อเสนอจะต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาทราบทันที และต้องรับผิดชอบในการแก้ไขระงับเหตุฉุกเฉินที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยตามวิธีการที่หน่วยงานกำกับดูแลรับผิดชอบขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่กำหนด

๔. คำจำกัดความ

- ขยะ (Waste)

ขยะ หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภคซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้ว บางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (Solid Waste) มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจเนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคทำให้เกิดมลพิษและทัศนยะจาด

- มูลฝอย (Solid Waste)

มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

- ขยะอันตราย หรือขยะพิษ (Hazardous Waste)

คือ ขยะ วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ผลิตภัณฑ์เสื่อมภาพหรือภาชนะบรรจุต่างๆ ที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุ/สารเคมี อันตรายชนิดต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นพิษ

- ของเสียอันตรายจากชุมชน (Household Hazardous Waste)

หมายถึง ของเสียอันตรายที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน ทั้งบ้านเรือน และสถานประกอบการต่างๆ เช่น ร้านค้า โรงแรม ร้านซักรีด สถาบันการศึกษา ร้านถ่ายรูป สถานบริการน้ำมัน เป็นต้น โดยไม่รวมถึงของเสียจาก ภาคอุตสาหกรรม มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียกัมมันตรังสี

- ผู้ก่อให้เกิดของเสียอันตรายจากชุมชน (Household Hazardous Waste Generator)

หมายถึง ประชาชน หรือ สถานประกอบการขนาดเล็กในชุมชน ที่ก่อให้เกิดหรือมีของ เสียอันตรายไว้ในครอบครองที่ไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานตาม พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

- มูลฝอยติดเชื้อ (Infectious Waste)

หมายถึง มูลฝอยที่เป็น ผลมาจากกระบวนการรักษาพยาบาล การตรวจวินิจฉัย การให้ภูมิคุ้มกันโรค การศึกษาวิจัยที่ดำเนินการทั้งในคนและ สัตว์ซึ่งมีเหตุอันสงสัยว่า หรืออาจมีเชื้อโรคตามที่กำหนดในกฎกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ.๒๕๔๕

- กากกัมมันตรังสี (Radioactive Waste)

หมายถึง วัสดุในรูปของแข็ง ของเหลว หรือ ก๊าซที่เป็นวัสดุกัมมันตรังสี หรือประกอบ หรือปนเปื้อนด้วย วัสดุกัมมันตรังสีที่มีค่ากัมมันตภาพต่อปริมาณ หรือกัมมันตภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ ปลอดภัยที่กำหนด โดยคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติและ ผู้ครอบครองวัสดุนั้นไม่ประสงค์จะใช้งานอีกต่อไปและ ให้หมายความรวมถึงวัสดุ อื่นใดที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นกากกัมมันตรังสีตามพระราชบัญญัติ พลังงาน ปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ.๒๕๐๕ และประกาศคณะกรรมการพลังงาน ปรมาณูเพื่อสันติ เรื่อง มาตรฐานความปลอดภัยเกี่ยวกับรังสี พ.ศ. ๒๕๔๙

- รถหรือพาหนะเก็บรวบรวม (Collection Vehicle)

หมายถึง รถหรือพาหนะ ที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน ไปยังสถานที่เก็บกัก

- รถหรือพาหนะขนส่ง (Transportation Vehicle)

หมายถึง รถหรือพาหนะที่ใช้สำหรับการขนส่ง เคลื่อนย้ายของเสียอันตราย จากชุมชนจากสถานที่เก็บกักไปรีไซเคิลหรือกำจัดยังสถานที่รีไซเคิล หรือสถานที่กำจัดของเสียอันตราย

- เอกสารกำกับการขนส่งของเสียอันตรายจากชุมชน (Household Hazardous Waste Manifest System)

หมายถึง เอกสารที่ออกให้ผู้ก่อกำเนิดของเสียอันตรายผู้ขนส่ง ของเสียอันตราย และผู้เก็บรวบรวม บำบัดและกำจัดของเสีย อันตรายเพื่อเป็นหลักฐานในการมอบหมายให้ขนส่งของเสีย อันตรายที่อยู่ในความ ครอบครองของตน จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

- การเก็บรวบรวม (Collection)

หมายถึง การเก็บของเสีย อันตรายจาก ภาชนะรองรับของเสียอันตรายจากชุมชนตามจุด ทิ้งที่กำหนด ในชุมชนหรือสถาน ประกอบการโดยเจ้าหน้าที่ของ อปท. เพื่อเก็บรวบรวมไปยังสถานที่เก็บกักที่ตั้งอยู่ ในชุมชนที่บริหารดำเนินการโดย อปท.

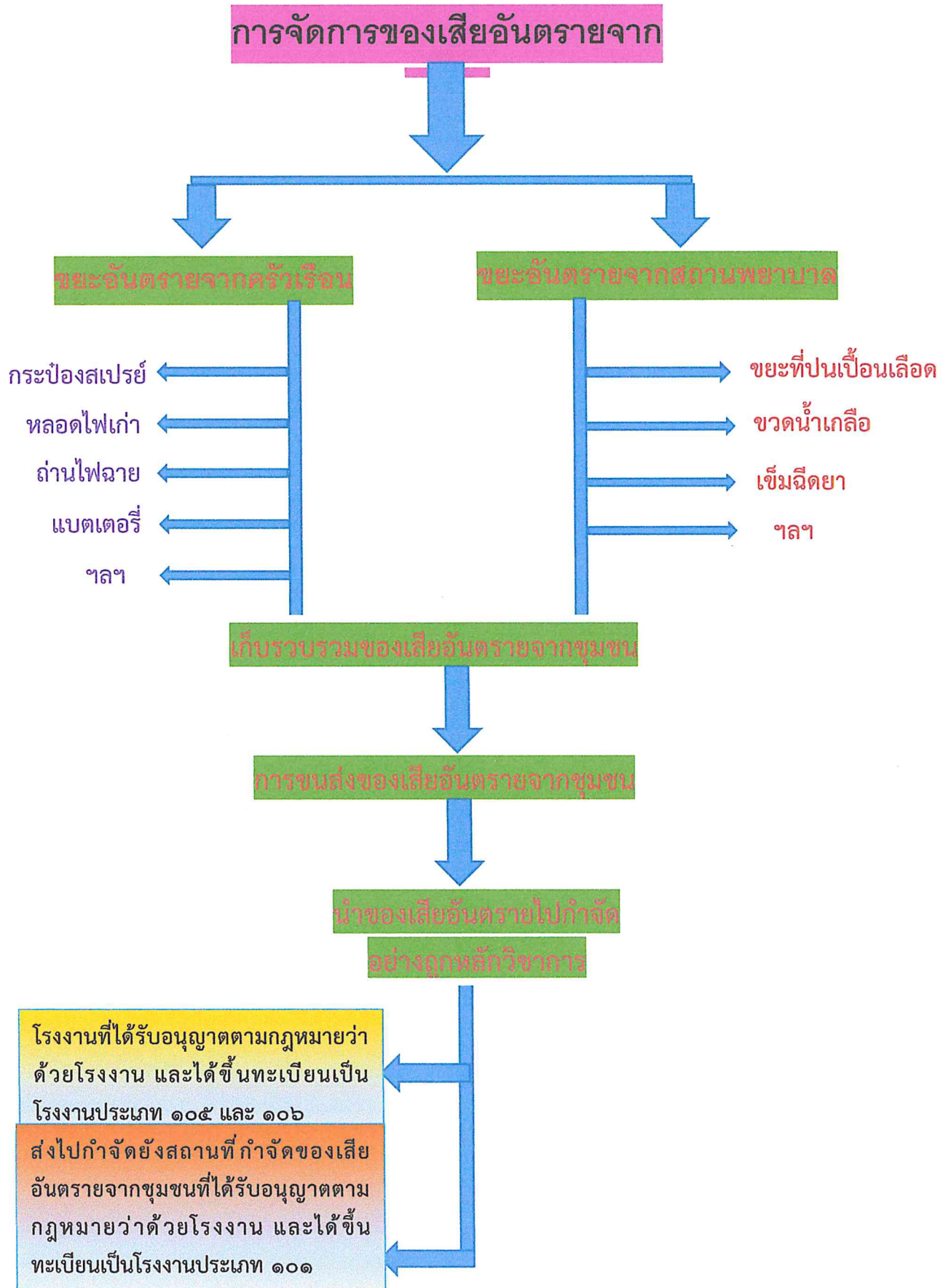
- การเก็บกัก (Storage)

หมายถึง การจัดเก็บของเสียอันตราย ในสถานที่เก็บกักของเสียอันตราย เพื่อรวบรวมรอการขนส่ง ไปรีไซเคิลหรือกำจัดยังสถานที่บำบัดหรือกำจัดของเสียอันตราย

- ของเสียจากภาคอุตสาหกรรม (Industrial Waste)

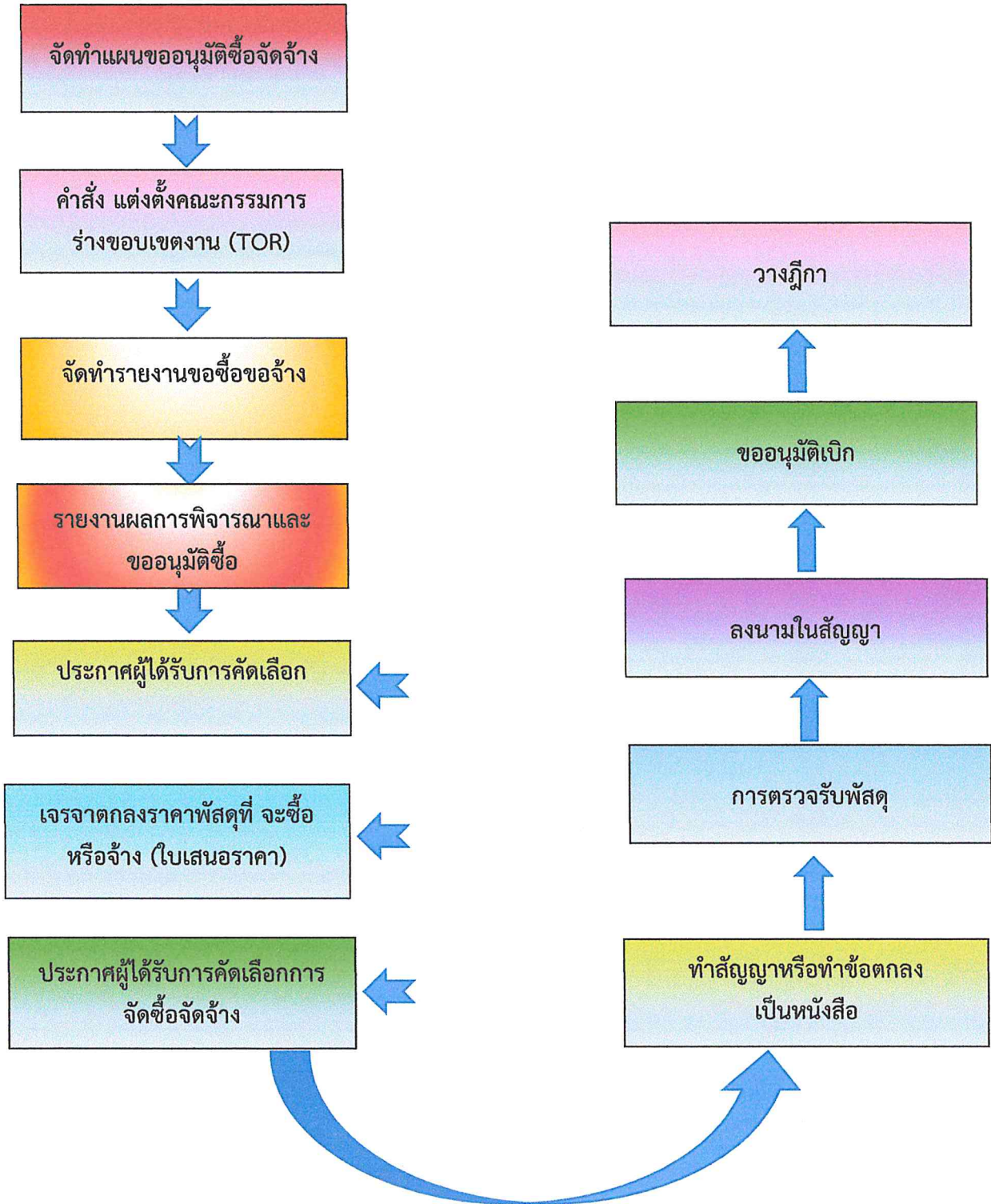
หมายถึง สิ่งปฏิกูล หรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนสารอันตรายตามที่กำหนด ในประกาศกระทรวง อุตสาหกรรม เรื่องการกำจัดสิ่งปฏิกูลและวัสดุไม่ใช้แล้ว พ.ศ. ๒๕๔๘

๕. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการนำขยะอันตรายไปกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการ
โดยวิธีการเฉพาะเจาะจง (กรณีวงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท)

ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
ประจำปีงบประมาณ

๖. เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๕๕). คู่มือการจัดทำโครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบ รายละเอียดระบบจัดการมูลฝอยแบบครบวงจรสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งเรืองสูงพรีนติ้ง จำกัด.

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๖๐). แนวทางการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่การ ออกแบบก่อสร้าง และการจัดการสถานที่จัดการขยะมูลฝอยโดยการเผาใน เตเผา. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนสิริ ปริ้นติ้ง จำกัด.

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๖๐). แนวทางการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่การ ออกแบบก่อสร้าง และการจัดการสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกหลัก สุขาภิบาล. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนสิริ ปริ้นติ้ง จำกัด.

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๑๖. (๒๕๖๓). รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการ ส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ ถูกต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ ปี พ.ศ.๒๕๖๓.

๗. แบบฟอร์มที่ใช้

แบบบันทึกปริมาณขยะอันตราย

หน่วยงาน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ขยะอันตราย	ปริมาณ (กิโลกรัม)	หมายเหตุ
๑. แบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ		
๒. แบตเตอรี่ที่สามารถอัดประจุไฟใหม่ได้ทุกชนิด		
๓. ภาชนะบรรจุสารเคมีต่างๆ		
๔. หลอดฟลูออเรสเซนต์ชนิดต่างๆ		
๕. เครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดต่างๆ		
๖. ถ่านไฟฉาย		
๗. อื่นๆ		
รวม		

ลงชื่อ.....ผู้นำส่งขยะอันตราย

(.....)

รายงานการดำเนินงานการจัดการขยะอันตรายชุมชน ประจำปีงบประมาณ 2565 (ณ ปัจจุบัน)

ที่	จังหวัด	อปท.เจ้าภาพประจำจังหวัด	ปริมาณขยะที่รวบรวมได้ (กิโลกรัม)	ปริมาณขยะที่ส่งกำจัดแล้ว (กิโลกรัม)	งบประมาณค่ากำจัด (บาท)	จำนวน อปท. ที่ส่งขยะให้เจ้าภาพ (แห่ง)	หมายเหตุ
1	กระบี่						
2	กาญจนบุรี						
3	กาฬสินธุ์						
4	กำแพงเพชร						
5	ขอนแก่น						
6	จันทบุรี						
7	ฉะเชิงเทรา						
8	ชลบุรี						
9	ชัยนาท						
10	ชัยภูมิ						
11	ชุมพร						
12	เชียงใหม่						
13	เชียงใหม่						
14	ตรัง						
15	ตราด						
16	ตาก						
17	นครนายก						

ที่	จังหวัด	อปท.เจ้าภาพประจำจังหวัด	ปริมาณขยะที่รวบรวมได้ (กิโลกรัม)	ปริมาณขยะที่ส่งกำจัดแล้ว (กิโลกรัม)	งบประมาณค่ากำจัด (บาท)	จำนวน อปท. ที่ส่งขยะให้เจ้าภาพ (แห่ง)	หมายเหตุ
18	นครปฐม						
19	นครพนม						
20	นครราชสีมา						
21	นครศรีธรรมราช						
22	นครสวรรค์						
23	นนทบุรี						
24	นราธิวาส	อบจ.นราธิวาส	7,879.82	-	-	50	อบจ.นราธิวาส จะดำเนินการส่งกำจัดในปีงบประมาณ 2566
25	น่าน						
26	บึงกาฬ						
27	บุรีรัมย์						
28	ปทุมธานี						
29	ประจวบคีรีขันธ์						
30	ปราจีนบุรี						
31	ปัตตานี						
32	พระนครศรีอยุธยา						
33	พะเยา						
34	พังงา						
35	พิจิตร						

ที่	จังหวัด	อปท.เจ้าภาพประจำจังหวัด	ปริมาณขยะที่รวบรวมได้ (กิโลกรัม)	ปริมาณขยะที่ส่งกำจัดแล้ว (กิโลกรัม)	งบประมาณค่ากำจัด (บาท)	จำนวน อปท. ที่ส่งขยะให้เจ้าภาพ (แห่ง)	หมายเหตุ
36	พิจิตร						
37	พิษณุโลก						
38	เพชรบุรี						
39	เพชรบูรณ์						
40	แพร่						
41	ภูเก็ต						
42	มหาสารคาม						
43	มุกดาหาร						
44	แม่ฮ่องสอน						
45	ยโสธร						
46	ยะลา						
47	ร้อยเอ็ด						
48	ระนอง						
49	ระยอง						
50	ราชบุรี						
51	ลพบุรี						
52	ลำปาง						
53	ลำพูน						

ที่	จังหวัด	อปท.เจ้าภาพประจำจังหวัด	ปริมาณขยะที่รวบรวมได้ (กิโลกรัม)	ปริมาณขยะที่ส่งกำจัดแล้ว (กิโลกรัม)	งบประมาณ (บาท)	จำนวน อปท. ที่ส่งขยะให้เจ้าภาพ (แห่ง)	หมายเหตุ
54	เลย						
55	ศรีสะเกษ						
56	สกลนคร						
57	สงขลา						
58	สตูล						
59	สมุทรปราการ						
60	สมุทรสงคราม						
61	สมุทรสาคร						
62	สระแก้ว						
63	สระบุรี						
64	สิงห์บุรี						
65	สุโขทัย						
66	สุพรรณบุรี						
67	สุราษฎร์ธานี						
68	สุรินทร์						
69	หนองคาย						
70	หนองบัวลำภู						
71	อ่างทอง						

ที่	จังหวัด	อปท.เจ้าภาพประจำจังหวัด	ปริมาณขยะที่รวบรวมได้ (กิโลกรัม)	ปริมาณขยะที่ส่งกำจัดแล้ว (กิโลกรัม)	งบประมาณค่ากำจัด (บาท)	จำนวน อปท. ที่ส่งขยะให้เจ้าภาพ (แห่ง)	หมายเหตุ
72	อำนาจเจริญ						
73	อุดรธานี						
74	อุดรดิตถ์						
75	อุทัยธานี						
76	อุบลราชธานี						
รวม			7879.82	-	-	50	0

๙. ข้อเสนอแนะ/เทคนิคในการปฏิบัติงาน/ปัญหาอุปสรรค/แนวทางในการแก้ไขและพัฒนางาน

๑. เพิ่มกิจกรรมหรือโครงการด้านสิ่งแวดล้อมโดยมีกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มประชาชน และสถานประกอบการในเขตพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการมีส่วนร่วม การปลูกจิตสำนึก ความรู้ส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอย ลดปริมาณขยะมูลฝอย และการสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม

๒. การประชาสัมพันธ์กิจกรรม โครงการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประชาชนสถานประกอบการ ได้รับข่าวสารอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

๓. ควรมีการรณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกของสมาชิกในชุมชน ให้มีคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่ไปกับ ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อให้คนในชุมชนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากยิ่งขึ้น เน้นค่านิยมการสร้างชุมชนให้น่าอยู่ เป็นระเบียบ และเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ

๔. การอบรมเพิ่มศักยภาพบุคลากร เจ้าหน้าที่และผู้บริหาร ที่รับผิดชอบการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย